

LA DESIGUALTAT QUE ALIMENTA LA FAM

Objectius:

Els objectius són globals per a la totalitat de les activitats, ja que unes es complementen amb les altres.

- Ser conscients que, com a persones, som diferents.
- Introduir el concepte de desigualtat.
- Ser conscients del que significa la injustícia.
- Descobrir comportaments o normes injustes.
- Mostrar actituds crítiques davant la injustícia.

DIFERÈNCIA I DESIGUALTAT

Aquesta activitat planteja un joc entre els conceptes de diferència, natural entre els éssers humans, i desigualtat, com allò més propi del que és social i econòmic. Aquesta reflexió pot servir per a crear en format de clipmetratge alguna situació d'exemple.

Consideracions prèvies per al professorat

Tots som diferents, però iguals. Ser diferents, remet al que és distint i a la varietat, a la multiplicitat, i s'oposa a uniformitat. És una cosa que té a veure amb la naturalesa. Encara que tinguem trets naturals diferents, som persones que compartim igual dignitat. Així ho ratifica, per exemple, la Declaració Universal dels DDHH. Aquestes diferències reafirmen la nostra humanitat en la nostra dignitat com a persones, en tot allò que tenim en comú; és inherent al nostre "ser persones": la necessitat dels altres (família, parella, amics, ...), l'aspiració a una vida digna, la necessitat d'alimentar-nos, les ganes d'aprendre, etc.

La desigualtat, no obstant això, és més aviat un concepte ètic-jurídic que remet a la discriminació i al rebuig. Exclou a molts d'aconseguir o gaudir aquestes necessitats i aspiracions que tots tenim i necessitem, creant diferències entre els éssers humans. La desigualtat ens allunya als uns dels altres.

Abans de començar

Per a aquesta activitat, es pot treballar tant amb el text "M'agrada", fent-lo visible per a tota la classe, com amb la cançó "[M'agrades tu](#)" (per al que es proveeix de la seva lletra) o amb tots dos

Desenvolupament

Llegir el text i/o escoltar la cançó, comentant el contingut dels conceptes que hi apareixen, de manera que tothom els entengui.

Pautes per a la reflexió.

En finalitzar, iniciarem una ronda de preguntes per a reflexionar sobre el seu contingut:

Som diferents...

- Us identifiqueu amb algun d'aquests personatges? Heu vist que som diferents?
- De les frases del text i de la cançó, quina és la que més us agrada? Per què?
- Analitzar la següent frase de la cançó: *"Tu i jo tenim coses diferents i cap és millor"*. Les diferències, són motiu perquè ens sentim superiors, o inferiors, als altres?

Hi ha persones que tenen necessitats especials. Identificar en el text i en la cançó les que apareixen.

- Això ha d'impedir a aquestes persones aconseguir els seus somnis?
- Creieu que som especials perquè no existeix una altra persona igual que nosaltres a tot el món? Això és bo? Què passaria si fóssim tots/es iguals

...però iguals.

Demandar que pensin en una cosa que els agradi fer, una cosa especial per a ells i elles. Per torn, demandar que ho vagin dient. Quan algú diu "X X", demandar que aixequin la seva mà totes les persones a qui els agrada fer el que el seu company o companya ha comentat.

Després d'escoltar a tots i totes, demandar que aixequin la mà els qui estimin als seus pares. A continuació que ho facin els qui quan tenen gana, mengen o quan tenen set, beuen.

- Heu vist en quantes coses coincideu? Realment som tan diferents els uns dels altres?
- En què ens assemblen? Podríeu enumerar cinc elements que ens fan iguals?

Demandar ara que pensin en una activitat que es pugui fer a la classe, però en la qual algunes persones, per alguna de les seves característiques, per exemple, portar ulleres, no puguin participar.

- Estaria bé això? Seria just?
- Competiria en les mateixes condicions que els altres.
- En aquest cas, seria el mateix que les diferències que hem estat veient anteriorment i que reflecteixen el text i la cançó?

ME GUSTAS TÚ

LETRA Y MÚSICA: Javier de la Morena. JDL Music

Me gustas tú porque tu piel
es chocolate, piel morena,
yo soy de miel.

Me gusta que puedes contar,
historias en lenguas extrañas,
de aquí y de allá.

Me gusta verte en tu disfraz,
como un pirata en su fragata,
que surca el mar.

Sé que todos sin excepción
podemos ser héroes de un sueño
porque, yo...

ESTRIBILLO

Puedo leer tus poemas con tocar,
puedo escucharte cantar sin oír tu voz,
puedo sin mis ojos verte sonreír
y contigo correr, si me prestas tus pies.

Me gusta pensar que tú y yo
tenemos cosas diferentes
y no es mejor.

Sé que todos sin excepción
podemos ser héroes de un sueño
porque, yo...

ESTRIBILLO (3 veces)

M'AGRADES TU (versionada en català)

LLETRA I MÚSICA: Javier de la Morena. JDL Music

M'agrades tu perquè tens pell
de xocolata, pell morena,
jo soc de mel.

M'agrada que em puguis contar
histories en llengües rares,
d'aquí i d'allà.

M'agrada veure't disfressat,
com un pirata a sa fragata,
que solca el mar.

Sé que tots sense excepció
podem ser els grans herois d'un somni
perquè, jo...

TORNADA

**Puc llegir els teus poemes sols tocant,
puc escoltar-te cantar sens notar ta veu,
puc sense els meus ulls veure't somrient
i amb tu córrer potser, si em deixes els peus.**

M'agrada pensar que tu i jo
tenim coses ben diferents
i no és millor.

Sé que tots sense excepció
podem ser els grans herois d'un somni
perquè, jo...

TORNADA (3 cops)

LLETRES JUSTES

Aquesta dinàmica planteja una situació injusta com a punt de partida en una activitat proposada a la classe. Pretén portar a una reflexió sobre les injustícies i la manera en què les vivim.

Aquesta reflexió podria servir per a crear algun exemple que reflecteixi aquestes situacions en un clipmetratge.

Abans de començar

Imprimir i retallar aquests quatre rectangles per a repartir entre els grups. Els grups tenen diferent nombre de vocals a la seva disposició per a marcar la desigualtat entre ells en l'activitat.

<p>Grup A Podeu utilitzar: 7 A, 7 E, 5 I, 4 O y 3 U</p>	<p>Grup B Podeu utilitzar: 7 A, 6 E, 4 I, 3 O y 3 U</p>
<p>Grup C Podeu utilitzar: 5 A, 4 E, 3 I, 2 O y 2 U</p>	<p>Grup D Podeu utilitzar: 3 A, 2 E, 2 I, 1 O y 1 U</p>

Desenvolupament:

Dividir l'alumnat en quatre grups. Es lliura a cada grup el seu paper amb les vocals que tindran disponibles. Explicar:

“Haureu de crear totes les paraules amb sentit que es puguin, usant les vocals que teniu en el paper, de manera que es vagin restant les vocals que es van utilitzant de les que hi havia al principi.

Es poden utilitzar totes les consonants que es vulguin, però insistir que no poden usar més vocals que el número que els apareix en el seu paper”.

Es dona un temps (uns deu minuts) perquè escriguin les paraules. Passat aquest temps, demanar als grups, començant pel D, que diguin el nombre de vocals que tenien a la seva disposició i, a continuació, les paraules que han creat.

Pautes per a la reflexió.

Una vegada que els 4 grups han dit les seves vocals i les seves paraules, comentar amb la classe amb preguntes com aquestes:

- Quins grups són els que han fet més paraules? Algun grup no ha fet cap paraula?
- Tenien tots els grups les mateixes instruccions? Han aconseguit tots els grups el mateix nombre de paraules?
- Tenien tots el mateix nombre de vocals per a fer paraules?
- És justa la manera en què s'han repartit les vocals?
- Seria just que als grups se'ls valori per igual segons el nombre de paraules que han aconseguit? Què caldria fer per a poder valorar a tots els grups per igual?
- A algun grup li han sobrat vocals que no hagin estat utilitzades? Si és així, se'ls ha ocorregut compartir-les amb algun altre grup? Reflexionar sobre això.

CURSA

Aquesta activitat planteja una situació injusta com a punt de partida. Pretén portar a una reflexió sobre les injustícies i la manera en què les vivim.

Valdria per a crear algun exemple que reflecteixi aquestes situacions en un clipmetratge.

Consideracions prèvies per al professorat:

Cadascun dels grups tindran unes normes diferents, que se'ls donen per separat, de manera que, fins que comenci el joc, els altres grups no ho sàpiguen. Són aquestes:

- Grup A: només poden anar a peu coix.
- Grup B: van caminant.
- Grup C: van corrent.

Els que sí que coneixen les normes del grup corresponent són els observadors, que han de vetllar perquè els integrants les compleixin, i en cas que no sigui així, no lliuren el testimoni.

Abans de començar

Preparar tres cistelles o recipients amb algun "testimoni" que serveixi per a comptar, com a cigrons, pedretes, bales o similar.

Preparar un espai per a la competició, amb una línia de sortida (base) per als grups, i una de lliurament, on estan els observadors.

Desenvolupament:

Triar tres alumnes que faran d'observadors/es. Dividir la resta en tres grups. Explicar l'activitat:

“Realitzarem una competició en grups, en la qual es tracta d'aconseguir el major nombre de (l'element que es vagi a utilitzar com a testimoni). Les persones de cada grup van sortint per ordre des de la seva línia de base; quan una ha acabat el seu recorregut, surt la següent. Cada persona ha de recórrer l'espai, al final del qual, l'observador li lliurarà un (l'element que es vagi a utilitzar com a testimoni) que haurà de portar de tornada al punt de partida i deixar-lo dins la cistella. En aquest moment surt la següent persona del grup.”

Una vegada enteses les regles generals, cada observador es reuneix per separat amb els membres del seu grup i els comenta les normes particulars que tindran per competir.

Quan tothom ho tingui clar, s'inicia la competició, deixant un temps prudencial (almenys, perquè tots els integrants acabin un recorregut).

Encara que pot haver-hi protestes, les normes no es canviaran. No obstant això, si algun grup es nega a participar i es planta, es permet que ho faci, deixant que els altres continuïn participant.

Pautes per a la reflexió:

Comentar amb l'alumnat a partir de preguntes com aquestes:

- Com ho han passat i què han sentit durant el desenvolupament de la cursa?

Si s'ha produït algun tipus de protesta:

- Quins grups ho han fet? Quina ha estat la reacció de la resta?
- És important protestar quan veiem una injustícia? Ho fem sovint?

De no haver-se produït protestes:

- Estaven els tres grups en les mateixes circumstàncies per a afrontar la competició? És just que els grups siguin recompensats per igual?
- Ningú ha protestat durant la competició. Per què? Som conscients que la falta d'implicació, sovint fa que es mantinguin els models de comportaments injustos?

A les persones dels grups B i C:

- Som conscients que algunes vegades ens beneficiem de les injustícies que es cometten sobre uns altres?

SOM NECESSARIS

Amb aquesta activitat pretenem reflexionar sobre la importància del que cada persona aporta al grup, una cosa única i irrepetible. A partir d'això, volem plantejar la necessitat del compromís i la implicació que tots i totes tenim en les tasques comunes, precisament perquè tothom pot aportar el seu gra de sorra en les activitats.

La importància del nostre paper i de la implicació personal en les tasques comunes pot reflectir-se en el guió d'un clipmetratge.

Consideracions prèvies per al professorat

Aquesta activitat està desenvolupada de dues maneres diferents, per tal que es pugui adaptar a l'edat de la classe, segons el criteri de l'educador.

Per a edats més petites, quan comencem a demanar que els nens i les nenes s'asseguin, és important parar-se un moment a pensar el que va succeint, preguntant quantes persones s'han assegut i quantes queden dempeus. Així s'aniran veient les conseqüències.

Desenvolupament primer-segon cicles

Demanar a cada persona que escrigui el seu nom en un full. Quan ho tinguin, demanar-los que s'aixequin, sostenint el seu paper amb les mans.

Informar-los llavors, que al País de les Lletres hi ha una malaltia que està afectant les vocals: la primera a emmalaltir ha estat l'O, per tant, aquelles persones el nom de les quals inclogui l'O no podran nomenar-ho, per la qual cosa hauran d'asseure's.

A continuació, anem repetint el procés amb altres vocals, respectant l'ordre: O, I i E.

Deixarem solament l'A, simplement perquè al final hi hagi algunes persones dempeus.

Pautes per a la reflexió

Establir un diàleg amb la classe a través de preguntes com aquestes:

- Quantes persones han quedat dempeus al final?
- Éreu conscients de la importància que una humil lletra té per als noms?

Pensem en una de les tasques que, normalment, realitza tot el grup junt, per exemple, ordenar la classe.

- Què passaria si haguéssim d'ordenar la classe només les persones que ens hem quedat dempeus? Hauríem de treballar cada un/a molt més? Trigaríem més temps?

Que pensin ara en les diverses tasques i activitats d'una societat.

- Què passa quan comencen a fallar les persones?

Comentar llavors la responsabilitat que tenim d'implicar-nos en les grans tasques que ens competeixen com a societat, entre altres, la cura dels més febles i necessitats. Aquí, tots i totes, tenim el nostre lloc i som importants i necessaris.

Desenvolupament segon-tercer cicles

Dividir la classe en grups de cinc components.

Cada participant posarà en mig foli una vocal, (assignarem una diferent a cada persona del grup) i en l'altre mig posaran la consonant que cadascú triï, evitant que es repeteixin les consonants en el grup.

Cada grup ha d'apuntar en un full totes les paraules correctes que se'ls ocorrin amb les lletres que aporta cada participant. Per a això tindran deu minuts.

Passat aquest temps, els grups presenten les paraules que han apuntat, de les quals es prendrà nota a la pissarra.

En la següent fase, es treurà a l'atzar una vocal (comuna a tots els grups) i dues de les consonants de que disposa cada grup. Amb les 7 lletres restants, cada grup haurà de tornar a pensar possibles paraules. A més, revisaran el llistat anterior i mantindran solament les que no es vegin afectades per la pèrdua de lletres d'aquesta fase.

Quan s'acaba el temps (uns altres deu minuts), cada grup torna a presentar les paraules que ha aconseguit formar.

Tornar a apuntar aquestes paraules a la pissarra, al costat de les corresponents a la primera fase.

Pautes per a la reflexió

Establir un diàleg amb la classe a través de preguntes com aquestes:

- Comparem les paraules que s'han format en cada fase: Quines conseqüències ha tingut la falta de lletres? Ens ha resultat més difícil formar paraules en la segona fase amb només set lletres? Per què?
- Éreu conscients de la importància que una humil lletra té per als noms?
- Som les persones igual d'importants per a aquelles que estan al nostre voltant com les lletres ho són per a les paraules?
- Hem treballat en equip? Creieu que haguéssiu aconseguit formar el mateix nombre de paraules si no haguéssiu treballat en equip? Per què?
- Som conscients de l'important que som per als altres totes les persones que estem en un grup?

Comentar llavors la responsabilitat que tenim d'implicar-nos en les grans tasques que ens competeixen com a societat, entre altres, la cura dels més febles i necessitats. Aquí, tots i totes tenim el nostre lloc i som importants i necessaris.

LES XIFRES DE LA DESIGUALTAT.

Aquesta activitat és de coneixement, anàlisi i reflexió del tema de la desigualtat a través de dades.

Possiblement és més adequada per als últims cursos, 5è i 6è. És interessant per a centrar el tema i com a reflexió inicial que ajudi a crear la base teòrica que ha d'acompanyar al guió d'un clipmetratge. Pot ajudar a reflexionar i denunciar sobre les conseqüències de la desigualtat en la vida de les persones.

Consideracions prèvies per al professorat

En aquest apartat hi ha la informació bàsica per a explicar a la classe el concepte de l'IDH. Amb la finalitat de poder estudiar dades sobre el desenvolupament, el primer ha de ser classificar els països. Utilitzarem l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), que possiblement és la forma més adequada de classificar, en grans grups, el nivell de vida dels països en el món. L'IDH es calcula a partir de dades referides a tres components fonamentals:

- **Salut:** centrat en l'esperança de vida en néixer, ja que aquesta, ens aporta dades sobre salut, alimentació i condicions higièniques i de vida.
- **Educació:** nivell d'accés a l'educació.
- **Nivell econòmic:** Ingress Nacional Brut (INB) per persona.

Una vegada agrupats els països segons l'IDH, la població del món quedaria dividida en quatre grups de la següent manera (dades Informe del PNUD 2018).

Classificació IDH	Nombre habitants	
	en milions	% població mundial
Molt alt (62 països)	1.439,3	19%
Alt (54 països)	2.378,9	32%
Mitjà (37 països)	2.732,9	37%
Baix (36 països)	926,2	12%

Com a recolzament es pot consultar el [mapa](#) següent:

Advertir que sempre es tracta de mitjanes, tant en els grups de països com dins d'aquests, i que s'afegeixen les dades d'Espanya per tal que serveixin com a referència.

Classificació IDH	Esperança de vida al néixer (anys)			Anys mitjana escolarització		
	total	dones	homes	total	dones	homes
Molt alt	79,5	82,4	76,7	12	12	12,1
Alt	75,1	77,8	72,7	8,3	8	8,6
Mitjà	69,3	70,9	67,8	6,4	5	7,8
Baix	61,3	63	59,7	4,8	3,8	5,8
Espanya	83,4	86,1	80,7	9,8	9,7	10
Any dades	2018			2018		

Font: Informe del Desenvolupament Humà. PNUD 2019

Desenvolupament

Explicar a la classe el concepte de l'IDH i fer visible el mapa perquè vegin com queden agrupats els països del món segon aquest índex.

Mostrar la taula de l'esperança de vida en néixer i explicar aquest concepte.

A continuació, proposem fer operacions matemàtiques amb aquestes dades, que permetin la comparació i ajudin a reflexionar més fàcilment:

- Imaginant que la classe és el total de la població mundial. Treure el percentatge i, per tant, la quantitat d'alumnes que pertanyerien a cadascun dels quatre grups de països.
- A partir de les dades de l'esperança de vida en néixer, treure informació de quant viu més una dona que un home en la mitjana mundial i en els diferents grups de països.

Segons el que hem tret, dividim la classe en quatre grups, que representaran els quatre tipus de països. Demanar que en cada grup memoritzin l'esperança de vida que els correspon, tant la total (la mitjana entre homes i dones), com si són nens o nenes.

Perquè vegin el que influeix en les nostres vides el lloc on s'ha nascut, farem una activitat. Explicar:

“A continuació, tothom ha de posar-se dempeus i us anireu assegut, quan en comptar, arribi a l'esperança de vida que heu memoritzat”.

Començar a comptar a partir de 50, i seguir fins a la màxima esperança de vida. Quan s'ha assegut un grup, parar un moment perquè tothom sigui conscient. Aquesta activitat es pot fer tant amb l'esperança de vida com diferenciada per sexes. D'aquesta manera, els nens i nenes s'aniran asseient d'acord amb l'edat que els correspongui. Així, també es pot mostrar la diferència entre homes i dones.

Pautes per a la reflexió:

Comentar amb l'alumnat a partir de preguntes com aquestes:

- Quina és la primera impressió a la vista d'aquestes dades? Trobeu alguna pauta en les dades?
- Quines conclusions podem treure sobre l'esperança de vida? Pensa en els teus avis i àvies, els hauries conegut de viure en molts dels països de la taula?
- En veure els índexs d'escolarització dels quatre grups de països, es pot dir que totes les persones tenen les mateixes oportunitats per a estudiar?

REPARTIMENY DE LA RIQUESA

Aquesta activitat és de coneixement, anàlisi i reflexió del tema de la desigualtat a través de dades, i de nou, possiblement és més adequada per als últims cursos, 5è i 6è. Val per a centrar el tema i com a reflexió inicial que ajudi a crear la base teòrica que ha d'acompanyar al guió d'un clipmetratge. Pot ajudar a reflexionar per a denunciar les conseqüències de la desigualtat en la vida de les persones.

Consideracions prèvies per al professorat.

El repartiment de la riquesa mundial s'ha distribuït de manera molt desigual, de manera que ha generat grans diferències. Les dades es calculen per a la població adulta, ja que es pot considerar insignificant la quantitat de riquesa en mans dels menors. Això significa que moltes d'aquestes persones tenen infants al seu càrrec, la qual cosa multiplica el nombre de persones a compartir.

Quadre 1

Població adulta mundial		Percentatge de la riquesa global
Milions	Percentatge	
52	1%	43,4%
590	11%	40,5%
1754	34%	14,7%
2768	54%	1,4%

Dades extretes de l'Informe de la Riquesa Global de Credit Suisse 2020

Abans de començar

En la primera fase, part pràctica de l'activitat, per a dividir l'alumnat en grups, unirem els dos grups de població adulta mundial amb major quantitat de riquesa global, ja que, el percentatge de població mundial que suposa el grup més ric, un 1%, mai

podríem reflectir-lo amb els altres en un grup de la grandària d'una classe. D'aquesta manera, quedarien tres grups, segons el quadre 2:

Quadre 2

Grups	Percentatge de l'alumnat de la classe	Percentatge de la riquesa
A	12%	84%
B	34%	15%
C	54%	1%

Tenint en compte el nombre de membres de la classe, dividir l'alumnat en grups, seguint la mateixa proporció que apareix en el quadre 2 i dividir 1.000 € entre els grups seguint la proporció que es reflecteix en aquest. Això podria fer-se donant-los un paper en el qual s'especificués la "riquesa" que els correspon. Evidentment, depenent del nivell de la classe, es pot demanar a l'alumnat que faci aquests càlculs.

Desenvolupament

Dividir la classe en tres grups. Explicar el següent:

"Imagineu-vos que la riquesa mundial són 1.000 € al dia per a cada 100 persones adultes. En els grups esteu representant a aquestes 100 persones. Ara repartiré entre els 3 grups la part que us correspon d'aquesta riquesa. El que heu de fer és dividir el que us toca entre cadascuna de les persones del grup, perquè així vegeu el que us correspon. Heu de pensar com viuríeu durant un dia amb els diners que us han tocat, i veure si us sembla suficient o no. Comentar, a més, que representen a persones adultes, per la qual cosa, pensant en el seu propi cas, haurien d'afegir-hi els menors a càrrec, és a dir, ells o elles i els seus germans i germanes".

Després de deixar una estona als grups perquè facin els càlculs, començant pel C, demanar-los que diguin la quantitat d'aquests 1.000 € que ha tocat a cada integrant del grup, i que comentin com s'han sentit i el que hagin parlat.

Pautes per a la reflexió:

Comentar amb l'alumnat a partir de preguntes com aquestes:

- Us sembla just el repartiment dels diners que s'ha fet?
- Esteu d'acord amb el que us ha correspost? Podeu fer alguna cosa amb això?
- Hi hauria altres maneres de repartir-ho? Buscar la manera de fer-ho de forma més justa.
- A quant tocaria cada persona?
- Esteu tots contents amb el nou repartiment? Algú sent que hi ha perdut?

Pensem en el repartiment original. Les persones que disposen de més diners poden estar contentes amb aquest repartiment, però és injust respecte al que reben uns altres.

- Podríem dir que el benestar d'uns és a costa de la falta de benestar d'uns altres? Per què?
- Creieu que és necessari fer un repartiment més just de la riquesa en el món? Per què?

Pensant que Espanya està dins del grup A, que som part de la població mundial amb major quantitat de recursos,

- Estaríeu disposats a fer aquest nou repartiment? Sou conscients del que significaria per al nostre "benestar" un repartiment més just de la riquesa en el món?
- Hem d'entendre que buscar la justícia pot significar desprendre's d'una part dels nostres "privilegis"?